

חברים יקרים,

פרשת קורח היא אחת הפרשות הקשות והמתעטעות בתורה. היום היינו מעריצים את קורח - הלוי שהעז להניף את נס המרד נגד התיאוקרטיה של משה ואהרן - ובשם ערכים, כמו דמוקרטיה ושקיפות, רבים היו מתפקדים למפלגתו (או "עדתו", כפי שהתורה כינתה אז מפלגה).

ההאשמות של קורח קשות ומוצדקות (במדבר ט"ז, ג-י"ד) **"כָּל הָעֵדָה כָּלֵם קְדָשִׁים, וּבְתוֹכָם ה', וּמִדּוּעַ [משה ואהרן] תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קֹהֵל ה'... הַמַּעַט [לא מספיק] כִּי הֶעֱלִיתֶנוּ מֵאֶרֶץ זֶבֶת חֶלֶב וּדְבַשׁ [שהיא מצרים!] לְהַמִּיתֵנוּ בַּמִּדְבָּר, כִּי תִשְׁתַּרְר עֲלֵינוּ גַם הַשְּׂתַרְרָה? אִם לֹא אֶל אֶרֶץ זֶבֶת חֶלֶב וּדְבַשׁ [ארץ ישראל] הִבִּיאֲתֵנוּ וְתִתֵּן לָנוּ נַחֲלַת שְׂדֵה וְכָרֶם! הֲעֵינִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּם תִּנְקַרְרָה?!"**

צודק, לא?

הרי, חוץ מכמה כבשים תמימות, אף אחד לא היה שם עם משה מול הסנה הבוער, כשהמלאך שלח אותנו אל משימת חייו. גם אין מי שיעיד שמשה בכלל לא רצה את התפקיד, כפי שהוא טוען. כך גם אף אחד לא היה שם עם משה על הר סיני כשהוא קיבל הוראה מגבוה למנות את אחיו לכהן הגדול - תפקיד עם הרבה יוקרה ומנעמים.

זאת ועוד, חלפו כמה שנים מאז יצאו ממצרים, ובינתיים ההבטחה הגדולה שבגינה יצאו ממצרים - להביא את בני ישראל אל ארץ זבת חלב ודבש - רחוקה מאוד ממימוש. גרוע מכך, הם כבר יודעים שהיא לא הולכת להתממש בחייהם. משה טוען שזה עונש מאלוהים. טוב, רק הוא שמע את זה. מבחינת העם, אולי משה בכלל המציא את העונש ההוא כתירוץ לכישלון שלו עצמו להביא אותם אל הארץ המובטחת? ולכן, אם לא מגיעים לארץ זבת חלב ודבש, נחלת שדה וכרם, הרי שמצרים - ארץ הנילוס השופע, סיר הבשר, מגוון הירקות והמאכלים - עדיפה על השממה המדברית.

לפני 6 שנים, בקיץ 2011, הארץ געשה. המונים הצטרפו למחאת הצעירים שזעקו נגד יוקר המחיה. מעטים הטילו ספק אז ומעטים מטילים ספק גם היום ביושרה של מנהיגי אותה מחאה ובכוונותיהם הטובות. אני בשום פנים ואופן לא רוצה להשוות את מאבקם לזה של קורח ועדתו, אבל אני כן זוכר את התחושות המעורבות שרחשו בתוכי באותו קיץ. מצד אחד, יוקר המחיה בארץ, ביחס למשכורות (של מי שאינו נמנה על גילדת ההייטקיסטים), הוא גבוה וקשה! מצד שני, העובדה שהמחאה עסקה כמעט אך ורק ברמת החיים שלנו הקשתה עלי מאוד!

למען הסר ספק, אני בעד רמת חיים נאותה לכל אדם, אני בעד צמצום אי-השיוויון בחברה הישראלית, ואני מודה למנהיגי המחאה שהעזו לקרוא תיגר על בעלי השררה במדינה.

אבל, כמו אז בקיץ 2011, כך גם היום, אני שומע עמוק בתוכי את הבלבול, והבלבול הוא בלבול של חזון: **משה לא הוציא את בני ישראל ממצרים כדי לשפר את תנאיהם הסוציאליים! יציאת מצרים מעולם לא נועדה להיות הגירה כלכלית!** ההפך הוא הנכון. מצרים הרי הייתה סיר הבשר, השפע והמנעמים. בני ישראל אמנם סבלו שם, אבל אנחנו כבר שנים מפרשים לא נכון את סבלם. הסבל לא היה העוני, גם לא דיכוי סוציאלי וכלכלי. הסבל היה דווקא השעבוד לאותו סיר בשר, שפע ומנעמים! הראייה לשפע שהיה להם במצרים עד לרגע האחרון היא, שעוד באותו היום שבו הם חצו בבטחה ובנס גדול את ים סוף, והפנימו לפתע שהם בני חורין - אבל סביבם רק שממה ומדבר - הם התחרטו ובקשו לשוב מצרימה. מאותו יום ואילך, מצרים הייתה הפנטזיה שאיתה הלכו לישון ואיתה התעוררו כל בוקר במשך ארבעים שנה! עד היום, "מצרים" היא שמה של הפנטזיה האנושית לעושר כלכלי ורווחה. לשם יורדים.

לכן, מתחת לטענות הכל כך מדויקות ונכונות של קורח, מסתתר הבלבול הגדול: הוא מאמין שמסע החיים צריך להיות מסע אל ההישגיות והשפע. תכלית האדם, על פי קורח ועדתו, היא ההצלחה הכלכלית. אבל לפני שנבוא אל קורח בטענות, הבה נביט בעצמנו. האם הערכים המכוננים של החברה המערבית, של ה-OECD, ושל קברניטי מדינת ישראל בהווה, אינם מונעים מאותה אמונה בדיוק???

בוודאי שכן! השיח הציבורי שלנו הוא שיח של הישגיות כלכלית. בתי הספר מכוונים אל המקום הזה, ההשכלה הגבוהה כיום (בעבר פחות) מכוונת אל היעד הזה, והתקוות הכמוסות שלנו עבור ילדינו מכוונות אף הן לשגשוגם הכלכלי, לחיי שפע ונחות.

רובנו היום חברים במפלגתו של קורח. התפקדנו אליה בעצמנו.

התורה אינה מתכון לשפע כלכלי ואינה מבקשת שגשוג חומרי. התורה גם לא עוסקת בצדק סוציאלי כמטרה בפני עצמה. הצדק הסוציאלי - קרי, הדאגה לגר, לאלמנה וליתום - הוא אמנם הדרישה החברתית המרכזית של התורה מאיתנו, אבל הוא איננו החזון! מאידך, השפע והשגשוג אינם האויב. אין בהם כל פסול. ההפך הוא הנכון, שגשוג ושפע הם ברכה! ברכה אבל לא מטרה. ברכה, אבל לא חזון.

החזון הוא חירות מהשיעבוד לשפע החומרי. החזון הוא מעין מצפן פנימי גבוה, ובקנאות גדולה הוא דורש מאיתנו מחויבות. חזון מאפשר לנו לראות צלול את מה שחשוב באמת. ואני מציע כאן, במילים שלי, את מה שנראה לי החזון של התורה, אבל כל אחד מוזמן לתת לחזון הזה את הסופרלטיבים שלו/ה. **החזון - קרי, החירות - היא היכולת לראות את האלוהי, את המופלא, ואת הנשגב הרוחש בכל.** זה אתגר אדיר, כי עבור העין האנושית, האלוהי תמיד מכוסה בשכבות עבות של "שומן" המסתירות אותו.

זו, לעניות דעתי, המחלוקת הגדולה בין קורח ועדתו לבין משה. אמנם חזון, כמצפן המנחה את האדם, חייב להיות לעולם בלתי מושג (לעומת יעדים, שהם ברי השגה, אך לא בהם עסקינן), אבל אי השגתו - כלומר, אי ההגעה אל הארץ המובטחת - אינן ראייה לכישלוננו.

המחלוקת על החזון, אם כן, היא בין הזכות של כל אדם לעוד ועוד שפע, שגשוג ורווחה כלכלית, לבין חיים שיש בהם חירות משיעבוד לשפע ולחומר, והאפשרות לראות את המופלא הקיים תמיד בכל.

ההיסטוריה מוכיחה שכשהשפע הוא החזון מתחילה השקיעה הגדולה. אנחנו נעשים כל כך כבדים, שהאדמה כבר לא יכולה לנו, והיא כאילו פוצה את פיה ובולעת אותנו חיים.

אז ספרו לי על החזון שלכם, ואומר לכם לאיזו "עדה" אתם שייכים כאן בפרשה. ואגב, בשם החירות, אפשר להתפקד לאיזו מפלגה שרוצים!

שבת שלום,

אלישע